

*ASSESSMENT OF SPORTS PERFORMANCE OF HORSES DRESSAGE DIRECTION
Shevchenko M. C., Institute of animal science NAAN*

The article analyzes the results of the technical protocols of horses of sports breeds over the period 2006-2015 and indicators of athletic performance of horses registered in the VI-VII volumes DKT the Ukrainian riding breed. The calculated activity coefficient, the average performance of horses sporting breeds. Index is calculated that gives possibility to carry out a cumulative assessment of athletic performance. We found a significant correlation between the signs of a working performance: number of performances $\times$ the activity coefficient of performances, number of performances $\times$ average result, the number of times $\times$ the index of athletic performance, the activity coefficient of performances $\times$ average activity coefficient of performances $\times$ the index of athletic performance, the health index $\times$ average result. According to the results of the evaluation been compiled the rating of horses of Ukraine.

Key words: horses, equestrian, dressage, sporting breeds, rating, sports performance indexes of sports performance.

УДК 636.2.034.083

ВПЛИВ ВИРОЩУВАННЯ ТЕЛИЧОК У МОЛОЗИВНО-ПРОФІЛАКТОРНИЙ І МОЛОЧНИЙ ПЕРІОДИ НА МАЙБУТНЮ МОЛОЧНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ-ПЕРВІСТОК

Шевчук Б. І., м. н. с.

Інституту тваринництва НААН

Вивчено зв'язок між технологічними режимами вирощування телиць в молозивно-профілакторний і молочний періоди та наступною їх молочною продуктивністю за першу лактацію на основі стада у ДП ДГ «Комсомолец» Лозівського району Харківської обл., яке створено завдяки закупівлі тварин із 6-ти господарств. Було порівняно живу масу телиць від народження до 3-місячного віку із молочною продуктивністю за першу лактацію корів-первісток. Найнижчий коефіцієнт кореляції між живою масою при народженні і в 3-місячному віці належить тваринам з господарства ДП ДГ «Нива» – $-0,620$. Це вказує на кращий догляд за телятами до 3-місячного віку, при якому маса телят, що мали різну живу масу при народженні, вирівнюється стандартам розвитку молочної худоби. Найкращу тенденцію показують тварини з ДП ДГ «Гонтарівка», у яких при середньому прирості у $0,658 \pm 0,016$ кг майбутня молочна продуктивність становить – $5098,8 \pm 237,9$ кг молока, коефіцієнт кореляції між цими ознаками становить $0,280$, що вказує на можливість добору теличок з інтенсивністю росту в цьому віці.

Ключові слова: жива маса, молозивно-профілакторний і молочний періоди, корови-первістки, технологічні режими.

Основами високопродуктивного молочного стада є нормально вирощені нетелі і своєчасне їх уведення в стадо для одержання витривалих і високоудійних корів з тривалим терміном їх використання [1].

Біологічна проблема росту й розвитку тварин є однією з найголовніших і різнобічних. Знання різноманітної сутності процесу росту, а також його закономірностей, дозволяє управляти розвитком організму в потрібному людині напрямі. Впливаючи так чи інакше на подібних за якістю і походженням телят, можна виростити корів зовсім з

різною продуктивністю. Кінцевий результат вирощування визначає взаємодія спадкової основи з умовами середовища, у яких розвивається організм [2].

Дослідженнями доведено, що різні умови середовища, в яких знаходяться тварини в період їх росту та розвитку, можуть як сприяти формуванню високої молочної продуктивності, так і пригнічувати її [3]. Низький і дуже високий рівень годівлі при вирощуванні молочних корів недоцільні, оскільки вони негативно впливають на подальшу молочну продуктивність і відтворну здатність [4, 5]

Мета і завдання: вивчити зв'язки між технологічними режимами вирощування телиць у молозивний і молочний періоди та їх молочною продуктивністю за першу лактацію.

Матеріали та методи досліджень. Матеріалом дослідження стало новостворене молочне стадо у Державному підприємстві «Дослідному господарстві «Комсомолець»» Лозівського р-ну, Харківської обл.

Стадо було утворене шляхом закупівлі телиць із різних господарств підпорядкованих Національній академії аграрних наук України. В кожному із цих господарств були застосовані різні технологічні режими утримання та вирощування молодняку великої рогатої худоби у молозивно-профілакторний і молочний періоди. Подальший опис технологічних режимів стосується тільки телиць дослідних груп із яких утворене стадо.

За основу були взяті показники зважувань при народженні та у 3 місяці, а також надій за 305 днів першої лактації корів-первісток в однакових умовах ДПДГ «Комсомолець». Визначено також динаміку росту і коефіцієнти кореляції між показниками.

Дані статистично обробляли в табличному процесорі Microsoft Excel за алгоритмами для біометричного опрацювання результатів досліджень. В групах вивчали середні величини ознак з їх статистичними похибками, різницю між середніми величинами та вірогідність різниці.

Результати досліджень. У дослідному господарстві «Пасічна» Старосинявського р-ну, Хмельницької обл. із якого надійшло 9 телиць використовується родильне відділення де теля у молозивний період (10 днів) утримується у індивідуальній клітці-вольєрі ($D=800$ мм і $h=1000$ мм) круглої форми на глибокій солом'яній підстилці. Технологічні операції напування телят та доїння корів проводять 3 рази в день. Напування телят молозивом проводять 3 рази на день по 2 л. Як недолік слід зазначити, що банк замороженого молозива в господарстві не формують, відповідно за відсутності такого молозива, телятам, матері яких мають мастит, або якість молозива у яких не відповідає вимогам, вимушені випоювати недоброякісне молозиво, що може спричинити їх захворювання.

Молодняк молочного періоду (до 77-денного віку) утримується в групових вольєрах до 10 голів у кожному. Вольєри, годівниці, напувалки та тримачі для сіна зроблені із дерев'яних дощок. Напування проводять два рази на день. За молочний період на телятам випоювали 550 л молока. Використовують передстартовий комбікорм до 70-денного віку і до сіна привчають із 15-го дня життя.

Після 77 днів до 110 днів вирощування телят здійснювали у приміщенні із безприв'язним утриманням на глибокій підстилці.

У дослідному господарстві «Олександрівське» Тростянецького р-ну, Вінницької обл. з якого надійшло 13 телиць, також використовується родильне відділення у якому теля до 20 днів утримується у індивідуальній клітці-вольєрі квадратної форми ($S=1,5$ м² і $h=1000$ мм). Напування молозивом проводиться 3 рази на день по 2 л. Використовується банк замороженого молозива.

Для телят молочного періоду (21-120 днів) застосовується «холодний» спосіб вирощування. Для цього використовуються індивідуальні пластикові будиночки (габаритні розміри – 1450мм x 1200мм x 1300мм) із вигульним майданчиком (габаритні роз-

міри – 1200мм x 1280мм x 1000мм). Напування проводять два рази на день. За молочний період на теля випоюють 430 л незбираного молока. Згодують передстартовий комбікорм із 20 до 70-денного віку, а до сіна привчають із 30-денного віку.

У дослідному господарстві «Нива» Христинівського р-ну, Черкаської обл. із якого надійшло 10 голів телиць, родильне відділення не використовується. Корови отелюються в стійлах в основному корівнику для дійного стада. Протягом 10 днів теля знаходиться прив'язаним у стійлі. Напувають молозивом 3 рази на добу по 2 л.

Після 10 днів телят переводять на молочний період вирощування до групових кліток по 5 голів строком на 30 днів після чого тварин переміщують до стійла на прив'язну систему утримання. Стійла оснащені напувалками та годівницями. Напування проводять два рази на день. За молочний період на теля використовують 430 л незбираного молока.

У дослідному господарстві «Кутузівка» Харківського р-ну, Харківської обл. з якого надійшли 18 телиць, використовується родильне відділення де теля у молозивний період (5 днів) і молочний (до 60 днів) періоди утримується у індивідуальній клітці-вольєрі (D= 1500 мм і h=1000 мм) циліндричної форми на глибокій солом'яній підстилці. Напування телят молозивом проводять три рази на день по 2 л. Використовується банк молозива.

Молодняк молочного періоду утримується протягом 60-120 днів у групових секціях на глибокій довгонезмінній підстилці. Напування проводять два рази на день. За молочний період на теля використовують 500 л незбираного молока. На 60 день вирощування молодняк переводять на загальний раціон.

У дослідному господарстві «Гонтарівка» Вовчанського р-ну, Харківської обл. родильне відділення не використовується. Отелення корів проводиться у стійлі. Новонароджених телят утримують у саморобному деннику який знаходиться у технічному тамбурі корівника. Технологічні операції напування телят та доїння корів проводять 3 рази на день. Напування телят молозивом проводять 3 рази на день по 2 л.

Для утримання молодняку молочного періоду використовуються індивідуальні клітки-вольєри на глибокій підстилці (габаритні розміри 1500x1500x1500 мм). Напування проводять два рази на день. Згодуювання концентратів та сіна – за принципом постійної їх присутності у годівниці. На одну голову витрачається 364 л. незбираного молока.

У дослідному господарстві «Степне» Полтавського р-ну, Полтавської обл. використовується родильне відділення у якому теля одразу після відлучення утримується у дерев'яному індивідуальному будиночку (1000x1500x1200 мм) на солом'яній підстилці в приміщенні. Напування молозивом проводиться три рази на день по 2 л. Використовується банк молозива.

Молодняк молочного періоду утримується із 20-денного віку у групових вольєрах по 5 голів. Напування проводять два рази на день. За молочний період на теля використовують 450 л незбираного молока. Згодуюють передстартовий комбікорм до 70-денного віку і до сіна привчають із 30-денного віку.

У табл. 1 вказано зв'язок живої маси телят при народженні та в 3-місячному віці.

Отже, розглядаючи табл. 1 можна помітити, що найвища жива маса при народженні належить групі телиць із дослідного господарства «Степне» і становить $35,2 \pm 0,57$ кг. Їх перевага вірогідна над тваринами, що вирощувались в інших господарствах. Найменший показник живої маси при народженні належить телицям дослідного господарства «Пасічне» - $26 \pm 0,37$ кг. Від найвищого показника різниця становить 9,2 кг. При цьому коефіцієнти варіації цієї ознаки були найвищими у дослідних господарствах «Олександрівське», «Нива» та «Кутузівка», що вказує на більшу мінливість показників маси новонароджених телят.

Жива маса у 3 місяці найвища у господарствах «Олександрівське», «Нива» та «Пасічна» і становить $95 \pm 2,04$, $103,5 \pm 2,42$ і $102,56 \pm 2,8$, що вказує на високий рівень годівлі та утримання, що впливають на абсолютний приріст живої маси тварин. Найнижчі показники у тварин з господарств «Кутузівка» та «Степне» що становить $78,1 \pm 2,3$ і $80,44 \pm 4,13$ кг, також високі коефіцієнти варіації вказують на значну неоднорідність тварин в групах та свідчить про недостатній рівень вирощування телиць.

Таблиця 1

Жива маса телят від народження та її кореляційний зв'язок з показником у 3-місячному віці

№ п/п	Назва господарства з якого надійшло поголів'я	Жива маса при народженні, кг			Жива маса у віці 3 місяців, кг		Коефіцієнт кореляції живої маси від народження і в 3 міс.
		n	M±m	CV, %	M±m	CV, %	
1	ДПДГ «Пасічна»	9	$26,0 \pm 0,37^{**}$ (2,3)	4,30	$102,6 \pm 2,80^{**}$ (5,6)	8,16	-0,307
2	ДПДГ «Олександрівське»	13	$28,5 \pm 0,87$	11,08	$95 \pm 2,04^{**}$ (1,3,5,6)	7,75	0,269
3	ДПДГ «Нива»	10	$29,0 \pm 1,00$	10,90	$103,5 \pm 2,42^{**}$ (5,6)	7,39	-0,620
4	ДПДГ «Кутузівка»	18	$27,9 \pm 0,87^{*}$ (4)	13,30	$78,1 \pm 2,30^{***}$ (1,2,3)	12,26	0,590
5	ДПДГ «Гонтарівка»	9	$29,4 \pm 0,38^{***}$ (1)	3,84	$89,3 \pm 1,31^{*}$ (6)	4,41	-0,150
6	ДПДГ «Степне»	9	$35,2 \pm 0,57^{***}$ (1,2,3,4,5)	4,88	$80,4 \pm 4,13$	15,42	-0,135

Примітка. * - $p < 0,05$; ** - $p < 0,01$; *** - $p < 0,001$.

Коефіцієнт кореляції між живою масою при народженні та у 3 місяці у тварин з дослідного господарства «Кутузівка» і становить 0,590, вказує на те, що більш крупні телята при народженні залишаються більш крупними і в старшому віці. Найнижчий коефіцієнт кореляції який належить тваринам з господарства «Нива» – -0,620, вказує на кращий догляд за телятами до 3-ох місячного віку при якому телята з меншою живою масою при народженні до 3-х місячного віку досягають живої маси яку передбачено стандартом розвитку молочної худоби.

У табл. 2 відображено зв'язок між показниками розвитку тварин до 3 місяців з середньою молочною продуктивністю по групам за першу лактацію.

Розглянувши табл. 2 можна помітити, що найвищі середньодобові прирости у телиць із дослідних господарств «Нива» та «Пасічна». Їх перевага вірогідна ($p < 0,001$) від ровесниць інших груп і більша на 11-39 % і на 13-41 %.

За рівнем молочної продуктивності переважають телиці що вирощувались у дослідному господарстві «Нива». Їх перевага вірогідна ($p < 0,001$) і складає від 7 до 21 % від ровесниць.

Аналізуючи табл. 2, можна стверджувати про закономірність зв'язку між високими середньодобовими приростами у груп тварин із господарств «Пасічна», «Олександрівське» та їх найменшими надоями за 305 днів у першу лактацію за коефіцієнтів кореляції $-0,167$ та $-0,235$.

Таблиця 2

Зв'язок між інтенсивністю росту телиць до 3-ох місячного віку з отриманою від них молочною продуктивністю за 305 днів першої лактації

№ п/п	Назва господарства з якого надійшло поголів'я	Кількість, гол	Середньодобовий приріст, кг	Надій за 305 днів, кг	Коефіцієнт кореляції між середньодобовим приростом і надоем за 305 днів
1	ДПДГ «Пасічна»	9	0,841±0,032	4565,2±333,6	-0,167
2	ДПДГ «Олександрівське»	13	0,731±0,022 **(1,3,5,6)	4344,4±118,8	-0,235
3	ДПДГ «Нива»	10	0,819±0,034	5503,9±241,2 *** ^(1,2,4,6)	-0,403
4	ДПДГ «Кутузівка»	18	0,551±0,021 *** ^(1,2,3)	4453,7±166,4	0,048
5	ДПДГ «Гонтарівка»	9	0,658±0,016 *** ^(1,2,3,4,6)	5098,8±237,9 ** ^(2,4)	0,280
6	ДПДГ «Степне»	9	0,497±0,047 *** ^(1,3)	4377,3±299,0* ⁽⁵⁾	0,156

Примітка. * - $p < 0,05$; ** - $p < 0,01$; *** - $p < 0,001$.

Закономірність високого приросту – 0,819±0,034 кг та високого надою за 305 днів – 5503,93±241,23 кг молока показують тварини із дослідного господарства «Нива» при цьому коефіцієнт кореляції між цими показниками становить $-0,403$ що вказує на те, що тварини із вищою інтенсивністю росту не завжди є кращими за показниками молочної продуктивності.

Низький рівень надоїв та низький середньодобовий приріст демонструють показники тварин із досліджуваних груп господарств «Кутузівка» та «Степне», але коефіцієнти кореляції, які становлять 0,048 та 0,156, вказують на відносно низьку залежність між цими показниками.

Найкращу тенденцію показують тварини із господарства «Гонтарівка» при середньому прирості у 0,658±0,016 кг ($p < 0,001$ - по всім групам) і середньому надої 5098,8±237,9 кг молока, встановлено найвищий коефіцієнт кореляції 0,280, що вказує на те, що телиці цього господарства із більш високою інтенсивністю росту в молозивний і молочний періоди вирощування можуть характеризуватися вищою молочною продуктивністю.

Висновок. Результати досліджень показують, що в порівнюваних господарствах технології утримання теличок у молозивно-профілакторний і молочний періоди істотно різняться між собою та впливають на інтенсивність їх росту..

В межах порівняння груп не завжди висока інтенсивність росту телиць у віці до 3-ох місяців супроводжується високою молочною продуктивністю за першу лактацію після переміщення їх в інші умови утримання. Прикладом є тварини з дослідних господарств «Нива» і «Гонтарівка». У яких, в першому випадку, високий середньодобовий приріст (0,819 кг) має негативний помірний зв'язок з молочною продуктивністю корів-первісток (5503,93 л молока), а в іншому випадку - існує зв'язок (0,280) між показниками інтенсивності росту (0,658 кг/добу) та молочної продуктивності (5098,8 л молока за першу лактацію).

Бібліографічний список

1. Инновационные технологии выращивания телят с использованием стартерных комбикормов и новых биологически активных веществ (Методические рекомендации) / Тамбовское областное государственное бюджетное учреждение «Региональный информационно-консультационный центр агропромышленного комплекса». – Тамбов, 2013 – 67 с.
2. Підпала Т. В., Дровняк О. В. Вирощування телят “холодним” методом // Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва: Зб. наук. праць / Білоцерк. держ. аграр. ун-т – Біла Церква, 2010.– Вип. 3 (72) – С. 23–25.
3. Дубін А. М. Залежність продуктивності та стану здоров'я корів молочних порід від вгодованості // Розведення і генетика тварин. Міжвід. темат. наук. зб. – 1999. – Вип. 30. – С. 37–40.
4. Зубець М. В. Вирощування ремонтних телиць / М. В. Зубець, Й. З. Сірацький., Я. Н. Данилків – К.: Урожай, – 1993. –136 с.
5. Вирощування ремонтного молодняка с.-г. тварин / [Ібатулін І. І., Сринов А. І., Цюцюрський Л. М. та ін.] – К.: Урожай, 1993. – 248 с.

ВЛИЯНИЕ ВЫРАЩИВАНИЯ ТЕЛОК В МОЛОЗИВНО-ПРОФИЛАКТОРНЫЙ И МОЛОЧНЫЙ ПЕРИОДЫ НА БУДУЩУЮ МОЛОЧНУЮ ПРОДУКТИВНОСТЬ КОРОВ-ПЕРВОТЕЛОК

Шевчук Б. И., Институт животноводства НААН

Изучена связь между технологическими режимами выращивания телочек в молозивно-профилактикторный и молочный периоды и последующей их молочной продуктивностью за первую лактацию на основе стада в ГПОХ «Комсомолец» Лозовского района Харьковской обл., которое создано благодаря закупке животных из 6-ти хозяйств. Сравнивалась живая масса телок от рождения до 3-месячного возраста с молочной продуктивностью за первую лактацию коров-первотелок. Самый низкий коэффициент корреляции между живой массой при рождении и в 3-месячном возрасте принадлежит животным из ГПОХ «Нива» – -0,620. Это указывает на лучший уход за телятами до 3-месячного возраста, при котором масса телят, имеющих разную живую массу при рождении, выравнивается стандартам развития молочного скота. Лучшую тенденцию показывают животные из ГПОХ «Гонтаровка», у которых при среднем приросте в $0,658 \pm 0,016$ кг будущая молочная продуктивность составляет – $5098,8 \pm 237,9$ кг молока, коэффициент корреляции между этими признаками составляет 0,280, что указывает на возможность отбора телок по интенсивности роста в этом возрасте.

Ключевые слова: живая масса, молозивно-профилактикторный и молочный периоды, коровы-первотелки, технологические режимы.

INFLUENCE OF GROWING HEIFERS IN COLOSTRIC-PROFILAKTORY AND MILK PERIOD ON THE FUTURE DAIRY EFFICIENCY OF FRESH COW

Shevchuk B. I., Institute of animal science NAAS

Studied the relationship between technological modes of cultivation of the colostrum-profilatory and milking periods and their subsequent milk yield during the first lactation on the basis of the herd in SERF "Komsomolets" of the Lozova district, Kharkiv region, which was created thanks to the procurement of animals from 6 farms. It was comparatively a live weight of heifers from birth to 3 months of age; milk yield for first lactation of fresh cow. The lowest correlation coefficient between birth weight and at 3-th months of age, which belongs to the animals with farm SERF "Niva" – -0,620, this indicates the best care for calves up to 3 months of age at which mass of calves, which have a different birth weight is aligned on development standards of dairy cattle. Better trend show animals with SERF "Gontarivka" in which, wich have average increase of $0,658 \pm 0,016$ kg future milk production is $5098,8 \pm 237,9$ kg of milk, the correlation coefficient between these characteristics is 0,280, indicating the possibility of selection of heifers in growth rate at this age.

Key words: live weight, colostrum-profilactory and milking periods, cows, heifers, technological modes.